

УДК 343.7

DOI: <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2025.23.331560>

І. Е. Щеглаков,
аспірант кафедри кримінально-
правової політики
Національного юридичного
університету імені Ярослава
Мудрого

ПРОБЛЕМИ РОЗМЕЖУВАННЯ КРИПТОТЕРМІНІВ ПРИ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

У статті проаналізовано проблеми розмежування «криптермінів», що використовуються в українському законодавстві та правозастосовній практиці під час кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності. Досліджено такі поняття, як «цифрові речі», «віртуальні активи», «криптоактиви» та «криптовалюта». Наголошено на необхідності дотримання принципу правової визначеності при використанні «криптермінології» під час кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності. Визначено, що відсутність чітких дефініцій та єдиного підходу до тлумачення зазначених термінів призводить до неоднозначності в розумінні природи предмета кримінального правопорушення, що може порушувати принцип правової визначеності. З'ясовано, що судова практика часто демонструє неправильне використання криптермінології, наприклад, ототожнення криптоактивів із грошовими коштами чи їх синонімічне вживання, що суперечить принципу передбачуваності застосування закону.

Особливу увагу приділено співвідношенню родових і видових понять у криптермінології: встановлено, що «цифрові речі» є найбільш загальною категорією, тоді як «віртуальні активи», «криптоактиви» та «криптовалюта» є вузькими поняттями, причому криптовалюта виступає видом криптоактивів із ознаками засобу платежу чи накопичення. Досліджено легальні дефініції, а також родові та видові ознаки кожного з термінів. Проаналізовано європейський досвід, зокрема Регламент МiСA, який пропонує чітке визначення криптоактивів, та наголошено на необхідності гармонізації українського законодавства з ним. Зроблено висновок про те, що для забезпечення правової визначеності необхідно систематизувати криптермінологію в законодавстві України. Зроблено висновок про необхідність уникнення в правозастосуванні використання понять без легальних дефініцій, таких як «цифрові активи» чи «віртуальна валюта». Запропоновано надавати перевагу вузьким термінам при кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності для підвищення передбачуваності правозастосування, що сприятиме ефективності

кримінально-правового реагування на кримінальні правопорушення, пов'язані з криптоактивами.

Ключові слова: *цифрові речі; віртуальні активи; криптоактиви; криптовалюта; кримінальні правопорушення проти власності.*

Постановка проблеми. Результати технологічного прогресу доволі стрімко популяризуються в суспільстві. Криптоактиви не є виключенням із такої тенденції: за даними дослідження компанії Triple-A за 2024 рік, 10,2% населення України є власниками криптовалют¹. Зростання популярності та цінності певного предмета суспільних відносин закономірно має наслідком і збільшення кількості суспільно небезпечних діянь, спрямованих на заволодіння таким предметом. Так, голова підрозділу протидії онлайн-шахрайств Департаменту кіберполіції О. Ульянєнков в інтерв'ю «Українським новинам» заявив про те, що зловмисники дедалі частіше вигадують нові способи для протиправного заволодіння криптовалютою². Зростання кількості криптовалют, що перебуває у власності громадян, і супутнє їй збільшення протиправних посягань на таку власність потребує правового реагування з боку держави, зокрема, у вигляді кримінально-правових заходів, спрямованих на покарання осіб, що вчиняють суспільно небезпечні діяння. Разом із тим, притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності повинно відповідати принципу правової визначеності, серед проявів якого, як правильно відзначив М. І. Хавронюк, є ясність та однозначність закону, а також єдність застосування та тлумачення закону³.

Із аналізу практики правоохоронних та судових органів можна побачити позитивну тенденцію в посиленні боротьби з кримінальними правопорушеннями, пов'язаними з заволодінням чужими криптоактивами.

¹ Triple-A. The State of Global Cryptocurrency Ownership in 2024. URL: <https://www.triple-a.io/cryptocurrency-ownership-data> (дата звернення: 22.03.2025).

² Українські новини: Глава підрозділу протидії онлайн-шахрайств Кіберполіції Олександр Ульянєнков: про топові шахрайські схеми, російських хакерів, «дропи» та крипту. URL: <https://ukranews.com/ua/interview/3178-nachalnyk-viddiluprotydyiyi-onlajn-shahrajstv-kiberpolitsiyi-ulyanekov-pro-topovi-shahrajjski-shemy> (дата звернення: 22.03.2025).

³ Хавронюк М. І. Щодо [не]відповідності Кримінального кодексу України принципу юридичної визначеності. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2021. Том 8. С. 69–84. С. 71.

Однак, варто зауважити, що відповідальність за кримінальні правопорушення проти власності може наставати виключно за умови точного встановлення природи та розміру предмету кримінального правопорушення, проте законодавство та правозастосовна практика використовують значну кількість так званих «криптермінів» для позначення предметів, які мають однакові чи схожі якості (віртуальні активи, криптовалюта, цифрові речі тощо), що може призводити до неоднозначного розуміння сутності предмета кримінального правопорушення. Така багатоманітність, а часто й незрозумілість криптермінології свідчить про неоднозначність як самого закону, так і практики його застосування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На необхідності дотримання принципу правової визначеності при застосуванні кримінального закону неодноразово наголошували видатні дослідники в галузі кримінального права. В. О. Навроцький зазначає, що складовою правової визначеності є чіткість, ясність та однозначність правових норм, зокрема, дефінітивних⁴. У свою чергу, М. І. Панов вказував на те, що використання та тлумачення юридичною наукою понять із суміжних галузей знань не повинні мати довільного характеру, а зміст та обсяг понять при їхньому запозиченні не повинен змінюватись⁵. В іншій своїй роботі М. І. Панов також наполягав на необхідності при конструюванні правових понять уникнення використання «розмитих понять» без чітко визначеного змісту, а також на акцентуванні уваги на видових поняттях замість родових⁶.

Слід відмітити, що спеціалістами з цивільного та фінансового права вже зроблені суттєві кроки для розмежування понять, які так чи інакше використовуються для позначення криптоактивів. Зокрема, Р. А. Майдаником

⁴ Навроцький В. Правова визначеність і забезпечення її реалізації у кримінальному праві України. *Право України*. 2017. № 2. С. 59–67. С. 62. С. 60.

⁵ Панов М. Проблеми формування понятійного апарату юридичної науки: методологічні аспекти. *Вісник Академії правових наук України*. 2003. № 2-3 (33-34). С. 54–67. С. 67.

⁶ Панов М. Точність правових норм як необхідна умова якості правотворення. *Юридична техніка: доктринальні основи та проблеми викладання*: матеріали наук.-практ. конф., м. Харків, 30 верес. – 1 жовт. 2015 р. Харків, 2015. С. 12–14. С. 13.

проведений комплексний аналіз правової природи цифрової речі як об'єкта цивільних правовідносин, а також наведені основні види цифрових речей⁷. А. С. Овчаренко висловлюється позиція про те, що криптовалюта є лише одним з видів віртуальних активів, і ці поняття не можуть використовуватись як синоніми⁸. Із такою позицією в цілому погоджується і О. О. Дмитрик⁹.

Наведені вище дослідження складають важливе наукове підґрунтя для проведення розмежування так званих «криптотермінів», що використовуються в законодавстві, доктрині та судовій практиці. Разом із тим, переважна більшість наукових праць зосереджена на дослідженні криптоактивів як об'єктів цивільних прав. Водночас, дослідженню криптотермінології при кваліфікації кримінальних правопорушень до цього часу майже взагалі не приділяється увага. Напевно, що кримінально-правова наука не повинна розробляти власних криптодефініцій, однак виклики, що постають перед практикою кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності, предметом яких є криптоактиви, змушують вчених-криміналістів підключатися до наукової розвідки в цьому напрямку.

Метою статті є проведення комплексного аналізу термінів, що використовуються для позначення криптоактивів у законодавстві та судовій практиці з обвинувачень у вчиненні кримінальних правопорушень проти власності, а також формування науково обґрунтованих рекомендацій з їх розмежування для коректного вживання.

Виклад основного матеріалу. Чинний Кримінальний кодекс України (далі – КК) не містить дефініції поняття «майно», через що в кримінально-правовій доктрині точаться дискусії щодо його змісту та обсягу. Не занурюючись в зазначену дискусію, зауважимо лише, що правозастосовна

⁷ Майданик Р. Цифрова річ як майно та її оборотоздатність. *Цивілістична платформа*. 2025. № 1 (4). С. 19–59.

⁸ Овчаренко А. С. Правове регулювання віртуальних активів та криптовалют в Україні: сучасний стан і перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 4. С. 200–202. С. 202.

⁹ Дмитрик О. О. Віртуальні активи і цифрові активи: до питання про співвідношення понять. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 2 (17). С. 248–254. С. 250.

практика свідчить про те, що криптоактиви, як правило, також розглядаються судами як майно, тобто як предмет кримінальних правопорушень проти власності. Проте, через новизну такого явища, як криптоактиви (у найбільш їх широкому розумінні), вітчизняне законодавство ще недостатньо систематизоване та використовує значну кількість термінів, що схожі за змістом, часто не проводячи чіткої грані між ними. У кримінальному законі використовується такий термін як «криптовалюта»¹⁰, у той же час у правових актах інших галузей права вживаються терміни цифрові речі, віртуальні активи та криптоактиви.

До того ж, у науковій літературі також нерідко можна зустріти використання таких категорій як цифровий актив, віртуальна валюта та ін.

Внаслідок такої багатоманітності термінів (які часто або взагалі не мають легальної дефініції, або дефініція яких не дозволяє відмежувати їх один від одного), а також певного рівня довільності в інтерпретаціях зі сторони суб'єктів правозастосування виникає ситуація, яку можна охарактеризувати як «герменевтичний хаос», і продемонструвати на прикладі декількох обвинувальних вироків по ст. 190 КК.

Так, у вироку Оболонського районного суду міста Києва від 10.12.2024 р. у справі № 756/12186/24 по відношенню до криптоактиву USDT (Tether) суд одночасно використовує декілька термінів: криптовалюта, криптовалютні кошти, кошти¹¹. У вироку Саратського районного суду Одеської області від 23.10.2024 р. у справі № 513/1179/24 спостерігається схожий підхід – суд не приділяє детальної уваги аналізу правової природи криптоактиву USDT, яким заволодів обвинувачений, ототожнюючи його з грошовими коштами¹². У вироку від 19.05.2023 р. в справі № 751/2258/23

¹⁰ Кримінальний кодекс України: закон № 2341-III від 05.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 22.03.2025).

¹¹ Вирок Оболонського районного суду міста Києва від 10.12.2024 р. у справі № 756/12186/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123696369> (дата звернення: 22.03.2025).

¹² Вирок Саратського районного суду Одеської області від 23.10.2024 р. у справі № 513/1179/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122489352> (дата звернення: 22.03.2025).

Новозаводський районний суд міста Чернігова називає криптоактив Litecoin (LTC) одночасно і віртуальним активом, і криптовалютними коштами, використовуючи ці поняття як синоніми¹³.

Привертає увагу й те, що прийняття і розробка нових нормативно-правових актів, як правило, не вирішує категоріальної проблеми у правозастосуванні. Так, у мотивувальній частині вироку Шевченківського районного суду м. Чернівці від 03.03.2023 р. у справі № 727/1945/23 суд використав визначення віртуального активу, яке наведене у ст. 1 Закону України «Про віртуальні активи» (який станом на момент винесення вироку не набрав чинності), замість визначення, що використовується в чинному на час винесення вироку Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»¹⁴.

Зазначимо також, що в проєкті нового Кримінального кодексу України, розробленого робочою групою з питань розвитку кримінального права, одночасно використовуються терміни віртуальна валюта, криптовалюта та цифрові речі, проте в статті 1.1.1 «Значення термінів Кримінального кодексу» визначення ним не надається¹⁵.

Вищенаведені обставини можуть свідчити про порушення принципу правової визначеності, адже як правильно зазначає В. О. Навроцький, суть даного принципу зводиться не лише до розуміння суб'єктом кримінального правопорушення караності свого діяння, а й до усвідомлення потенційним потерпілим того, як будуть захищатися його права в разі їх порушення. Через різноманіття цифрових речей, віртуальних активів та криптоактивів (які можуть мати абсолютно різну природу, цінність та функції) та наявні

¹³ Вирок Новозаводського районного суду міста Чернігова від 19.05.2023 р. в справі № 751/2258/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111080286> (дата звернення: 22.03.2025).

¹⁴ Вирок Шевченківського районного суду м. Чернівці від 03.03.2023 р. у справі № 727/1945/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109415131> (дата звернення: 22.03.2025).

¹⁵ Текст проєкту нового Кримінального кодексу України. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code> (дата звернення: 22.03.2025).

категоріальні суперечності потенційний порушник не здатний до кінця усвідомлювати юридичні наслідки свого протиправного діяння. Так само й потенційний потерпілий в повній мірі не зможе зрозуміти засоби правового захисту, що застосовуються до його власності. Більше того, термінологічні неточності можуть призвести до неправильного розуміння суб'єктами правозастосування, зокрема, судом предмету кримінального правопорушення, який є обов'язковим елементом кримінальних правопорушень проти власності. Навряд чи можна зробити висновок про викрадення чи незаконне заволодіння тим предметом, який не має ані чіткого визначення, ані зрозумілого правового режиму.

Тому необхідним є визначення єдиного підходу до співвідношення понять, які закріплені в законодавстві та найчастіше застосовуються в кримінальній правозастосовній практиці для позначення криптоактивів.

Цифрові речі

Термін «цифрові речі» не дуже часто використовується в кримінальній судовій практиці, проте в проекті нового КК в розділі 6.1. «Кримінальні правопорушення проти власності» цифрові речі згадуються як один із видів чужого майна. Це нове поняття для українського права, яке вперше з'явилося в Цивільному кодексі України (далі – ЦК) в 2023 році. Законодавець визначив цифрові речі як «благ, що створюється та існує виключно у цифровому середовищі та має майнову цінність» та назвав декілька видів цифрових речей, а саме віртуальні активи, цифровий контент та інші блага¹⁶.

Із самого визначення, наведеного в ЦК, слідує, що цифровій речі притаманні такі основні ознаки:

1) вона існує в цифровому середовищі, тобто зафіксована в електронних позначеннях, формах, символах тощо на електронному носії (носіях), і певним

¹⁶ Цивільний кодекс України: закон № 435-IV від 16.01.2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 22.03.2025).

чином об'єктивізована у програмному коді, зображеннях, тексті, звуках чи в інший спосіб;

2) має майнову цінність, тобто може бути або безпосередньо оцінена в певному грошовому еквіваленті, або використовуватись для отримання іншого майна.

Р. А. Майданик до цифрових речей відносить криптоактиви, цифрові товаророзпорядчі документи, доменні імена, цифрові файли й цифровий контент, облікові записи в соціальних мережах, внутрішньоігрові цифрові активи, вуглецеві цифрові активи.

Вочевидь наданий Р. А. Майдаником перелік не є вичерпним, адже запропоноване законодавцем широке визначення поняття «цифрові речі» не дозволяє перелічити всі існуючі види таких речей. Цю думку підтверджує й А. М. Ісаєв, зазначаючи про те, що до цифрових речей належить не обмежене коло об'єктів¹⁷.

Більше того, враховуючи невинний технологічний прогрес, такий перелік буде лише поповнюватись.

З цього слідує висновок про те, що категорія «цифрові речі» є найбільш загальною (родовою) серед всіх категорій, яке законодавство та судова практика використовують для позначення криптоактивів.

Віртуальні активи

В українському законодавстві міститься одразу декілька дефініцій поняття віртуальні активи. Перша з них наведена в п. 13 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі – Закон № 361-IX) і звучить як «цифрове вираження вартості, яким можна торгувати у цифровому форматі

¹⁷ Ісаєв А. Цифрові речі та цифрові гроші за цивільним законодавством України. *Цивілістична платформа*. 2025. № 1 (4). С. 167–178. С. 172.

або переказувати і яке може використовуватися для платіжних або інвестиційних цілей»¹⁸.

Друга з них міститься в п. 1 ст. 1 Закону України «Про віртуальні активи» (який не набрав чинності) і визначає віртуальний актив як «нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі»¹⁹.

У двох цих визначеннях законодавець зосередився на різних суттєвих ознаках віртуальних активів. Значна кількість дослідників, зокрема, В. О. Яроцький та О. В. Бондаренко, також акцентують на невідповідності змісту вищенаведених визначень один одному²⁰.

Разом із тим, Розділ VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про віртуальні активи» передбачає внесення змін до п. 13 ч. 1 ст. 1 Закону № 361-IX, завдяки чому в законодавстві буде встановлений єдиний підхід до визначення поняття «віртуальні активи».

До моменту набрання чинності Законом України «Про віртуальні активи» судам та правоохоронним органам для визначення того, чи має предмет кримінального правопорушення ознаки віртуального активу, слід керуватись саме тим визначенням, яке надано в ст. 1 Закону № 361-IX, адже саме ця норма-дефініція на даний момент є чинною.

Не зважаючи на те, що законом визначено поняття «віртуальні активи», у науковій літературі є різні погляди щодо його тлумачення. Аналізуючи положення закону, А. С. Овчаренко визначає віртуальний актив як актив в електронній формі, створений із використанням криптографічних засобів, що існує у вигляді цифрового програмного коду й не має фізичної форми, право

¹⁸ Закон України № 361-IX від 06.12.2019 «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення: 22.03.2025).

¹⁹ Закон України № 2074-IX від 17.02.2022 «Про віртуальні активи». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20> (дата звернення: 22.03.2025).

²⁰ Яроцький В. О. Поняття та види віртуальних активів, що можуть перебувати в обігу за законодавством України. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: юридичні науки. 2023. № 4. Том 34 (73). С. 101–107, С. 102; Бондаренко О. В. Віртуальні активи: теоретико-правова характеристика. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 624.

власності на яке засвідчується шляхом внесення цифрових записів до реєстру цифрових транзакцій, і має економічну цінність. До ще більш вузького тлумачення терміну «віртуальний актив» приходять А. Й. Іванський, який визначає його як аналог віртуальної валюти, що створена на основі технології розподіленого реєстру і є одним із видів нерегульованих цифрових грошей²¹.

На нашу думку, визначення, надані вищенаведеними вченими, штучно звужують обсяг поняття віртуальні активи, адже Закон № 361-IX не визначає як необхідну ознаку віртуального активу використання при його створенні криптографічних засобів чи технології розподіленого реєстру.

Більш переконливою виглядає позиція М. Рехлицького, який наголошує на трьох основних ознаках віртуального активу, зокрема: 1) наявність вартості; 2) можливість обігу в цифровому форматі; 3) можливість обміну на інші об'єкти цивільного права, наголошуючи при цьому на критерії технологічної нейтральності, що дозволяє не звужувати перелік віртуальних активів до криптовалют або інших інструментів, що створені відповідно до технології DLT (distributed ledger technology)²².

У такому розумінні віртуальні активи слід розглядати як вид цифрових речей, особливістю яких є:

1) наявність вартості, яка згідно з Академічним тлумачним словником розглядається як «виражена у грошах ціна чого-небудь»²³. Це якісно виділяє віртуальні активи з-поміж інших цифрових речей, ознакою яких є майнова цінність, що не обов'язково повинна виражатись у наявності ціни;

2) здатність бути предметом цифрової торгівлі або передачі, що відрізняє їх від інших видів цифрових речей, можливість торгівлі чи передача

²¹ Іванський А. Й. *Фінансове право: підручник*. 2-ге вид., перероб. та доп. Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2022, 721 с.

²² Рехлицький М. Віртуальні активи: що це таке і навіщо нам їх законодавче регулювання? *Юридична газета онлайн*. 2020. № 10 (716) URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/informaciyne-pravotelekomunikaciyi/virtualni-aktivi-shcho-ce-take-i-navishcho-nam-yih-zakonodavcheregulyuvannya.html> (дата звернення: 22.03.2025).

²³ Академічний тлумачний словник української мови. URL: <https://sum.in.ua/> (дата звернення: 22.03.2025).

яких може бути прямо заборонена договором або законом (наприклад, Угода підписника Steam – онлайн-сервісу цифрового розповсюдження комп'ютерних ігор та програм – прямо забороняє здійснювати продаж та передачу облікових записів, зареєстрованих на цій платформі²⁴).

3) можливість використання як засобу платежу або інвестицій.

Із цього випливає, що віртуальні активи включають в себе не лише криптоактиви (Bitcoin, Ethereum, USDT тощо), а й інші об'єкти, зокрема приватні цифрові валюти (наприклад, AmazonCoin, що використовується для внутрішніх покупок в сервісі Amazon), внутрішньоігрові валюти (які використовуються для придбання окремих цифрових речей в межах комп'ютерної гри), скіни (засіб індивідуалізації віртуального персонажу або внутрішньоігрових предметів) у певних іграх (наприклад, у популярній грі Counter-Strike 2 скіни на зброю можуть бути предметом продажу чи обміну між гравцями, при цьому ціна деяких скінів може сягати декількох тисяч доларів. За даними Bloomberg, капіталізація такого ринку вже перевищила 4,3 млрд дол. США²⁵).

У той же час зазначимо, що наведений перелік є лише приблизним, адже віртуальним активом у розумінні Закону № 361-IX може бути будь-яка цифрова річ, що відповідає ознакам, встановленим законом для віртуального активу.

Щодо визначення віртуальних активів, яке надане в Законі України «Про віртуальні активи», то слід зазначити, що в цілому за обсягом воно майже ідентичне тому, що проаналізоване вище. Ключова ж різниця полягає в тому, що законодавець прямо не зазначає, що віртуальний актив може бути предметом торгівлі, проте це слідує як із системного тлумачення змісту закону, так і з такої характеристики віртуального активу, як наявність вартості.

²⁴ Steam® Subscriber Agreement. URL: https://store.steampowered.com/subscriber_agreement/english/ (дата звернення: 22.03.2025).

²⁵ Bloomberg: Market for 'Counter-Strike 2' Digital Items Hits New High. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-03-07/market-for-counter-strike-2-digital-items-hits-all-time-high> (дата звернення: 22.03.2025).

Цілком логічно припустити, що вартість може мати лише те, що може виступати предметом купівлі-продажу, міни або подібного до них правочину.

В юридичній літературі дослідники досить часто вказують на розбіжність обох понять, обґрунтовуючи це, серед іншого, й тим, що Закон «Про віртуальні активи» містить норму, у якій встановлено, що віртуальні активи не є засобом платежу на території України та не можуть бути предметом обміну на майно (товари), роботи (послуги)¹.

На нашу думку, зазначене формулювання слід розглядати не як необхідну характеристику віртуального активу, а як державно-владний припис у формі заборонної норми, дія якої спрямована на суб'єктів права власності на віртуальний актив.

Криптоактиви

Як вже вказувалось вище, термін «криптоактиви» не фігурує в чинних нормативно-правових актах, хоча й згадується в деяких офіційних документах, наприклад, у зверненні Верховної Ради України до Європейського Союзу та країн Групи Семи як засновників Міжнародної групи з протидії відмиванню брудних грошей (FATF) щодо посилення боротьби з відмиванням коштів, у тому числі кримінального походження, з фінансуванням тероризму, з фінансовими механізмами, які використовує Російська Федерація для уникнення санкцій та продовження вторгнення на територію України²⁶. Цей термін зазвичай рідше використовується в наукових дослідженнях, порівняно з суміжними термінами, такими як криптовалюта та віртуальні активи.

Разом із тим, було би неправильним залишити аналіз змісту поняття «криптоактиви» поза увагою, враховуючи євроінтеграційні зобов'язання, у

²⁶ Звернення Верховної Ради України до Європейського Союзу та країн Групи Семи як засновників Міжнародної групи з протидії відмиванню брудних грошей (FATF) щодо посилення боротьби з відмиванням коштів, у тому числі коштів кримінального походження, з фінансуванням тероризму, з фінансовими механізмами, які використовує Російська Федерація для уникнення санкцій та продовження вторгнення на територію України: постанова № 2496-IX від 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-20#Text> (дата звернення: 22.03.2025).

тому числі щодо гармонізації законодавства, які взяті Україною перед Європейським Союзом.

У 2023 р. на рівні ЄС був прийнятий регламент (ЄС) 2023/1114 Європейського Парламенту та Ради від 31.05.2023 р. про ринки криптоактивів (далі – Регламент МіСА), який визначив криптоактив як цифрове вираження вартості або права, яке можна передавати та зберігати в електронному вигляді за допомогою технології розподіленого реєстру або подібної технології²⁷.

Регламент МіСА поділяє криптоактиви на три види:

1) токени електронних грошей (electronic money tokens), тобто криптоактиви, вартість яких прив'язана до певної фіатної валюти, і які по суті є аналогом електронних грошей, але, на відміну від них, функціонують за допомогою системи розподіленого реєстру;

2) токени, прив'язані до активу (asset-referenced tokens), тобто криптоактиви, які не є токенами електронних грошей, і мають прив'язку до іншої вартості, права або їхньої комбінації. Простіше кажучи, це криптоактиви, ціна яких забезпечена іншими активами: грошовими коштами, майном або правом на майно;

3) інші криптоактиви, що не є токенами електронних грошей та не прив'язані до активу. Цей вид криптоактивів включає переважну більшість існуючих на сьогодні криптоактивів (зокрема, найбільш популярних Bitcoin та Ethereum), вартість яких не забезпечена іншими активами. До складу таких криптоактивів входять також утилітарні токени (utility tokens) – це підвид криптоактивів, що надають доступ до певних товарів чи послуг, що пропонуються емітентом таких криптоактивів. Найчастіше утилітарні токени діють у рамках однієї крипто-системи: наприклад, у браузері Brave токен BAT (Basic Attention Token) використовуються для оплати реклами всередині браузеру зі сторони рекламодавців. За перегляд реклами користувачі також

²⁷ Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in crypto-assets, and amending Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 1095/2010 and Directives 2013/36/EU and (EU) 2019/1937. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1114/oj/eng> (дата звернення: 22.03.2025).

отримують VAT, які в подальшому можуть використовувати для оплати певного ексклюзивного контенту.

Регламент MiCA в ст. 2 також називає й інші види криптоактивів (наприклад, унікальні невзаємозамінні криптоактиви, а також криптоактиви, які кваліфікуються як фінансові інструменти), прямо виключаючи їх обіг із предмету свого регулювання.

Із вищенаведеного можна зробити висновок, що криптоактиви – є видом віртуального активу, основною (видовою) ознакою яких є функціонування та зберігання на основі технології розподіленого реєстру чи подібної технології.

У свою чергу, технологію розподіленого реєстру можна описати як децентралізовану цифрову мережу обліку даних, у якій інформація про транзакції, права чи обов'язки фіксується одночасно декількома учасниками мережі й синхронізується між ними на основі консенсусного механізму без необхідності існування будь-якого централізованого органу. Характерною ознакою такої технології є використання криптографічних методів для забезпечення цілісності та незмінюваності інформації про транзакції. Найвідомішим прикладом такої технології є блокчейн, на основі якого функціонують більшість найвідоміших сьогодні криптоактивів (зокрема, Bitcoin, Ethereum, Solana, Tether та ін).

Криптовалюта

Термін «криптовалюта» почав отримувати розповсюдження після появи Bitcoin у 2009 р. і здебільшого використовувався в неформальних розмовах та повідомленнях. На сьогодні криптовалюта, без сумніву, стала юридичним поняттям, яке використовується в багатьох нормативно-правових актах, зокрема, Кримінальному кодексі України, Законі України «Про запобігання корупції», постановах Правління Національного банку, актах центральних органів виконавчої влади.

Проте відсутність нормативно закріпленої дефініції створює труднощі при визначенні співвідношення з іншими термінами, зокрема, такими як

віртуальний актив та криптоактив. При цьому така проблема характерна не лише для України. Так, наприклад, турецькі дослідники Muhammet Durdu та Ümit Süleyman Üstün намагалися проаналізувати співвідношення цих понять, зазначаючи, що термін «криптоактиви» значить те саме, що й «криптовалюта», проте «криптоактив» більше використовується державами аби уникати використання слова «валюта» (currency), що може кинути тінь на монополію держави щодо емісії засобів платежу. Цю позицію дослідники підкріплюють публікацією Банку Англії, в якій терміни «криптоактив» та «криптовалюта» вживаються як синоніми, зазначаючи що останній термін є більш поширеним серед громадськості²⁸.

На нашу думку, криптовалюта не може ототожнюватись із криптоактивом, що впливає із самої етимології цих слів. З одного боку, криптовалюта дійсно не є валютою в класичному розумінні як грошової одиниці, прийнятої за основу грошової системи певної країни. Разом із тим, використання основи «валюта» в терміні «криптовалюта» вказує на спільність деяких її ознак із фіатною валютою, зокрема:

1) можливість виступати альтернативним засобом платежу (хоча ця ознака здебільшого притаманна криптовалютам, що мають стабільну вартість, зокрема, токенам електронних грошей та токенам, прив'язаним до активу, її не можна виключати й для волатильних криптовалют, таких як Bitcoin);

2) можливість виступати засобом накопичення та збереження вартості. Зокрема, у білому листі (англ. – Whitepaper) Bitcoin перша криптовалюта визначалась саме як альтернатива фіатній валюті²⁹.

Варто наголосити на тому, що зазначені ознаки притаманні далеко не всім криптоактивам, які можуть виконувати й інші функції: наприклад, security-токени по своїй природі є записаними в блокчейн цифровими

²⁸ Durdu M., Üstün Ü. S. Taxation of Crypto Assets: The Example of U.S. Federal Income Tax. *Annales de la Faculté de Droit d'Istanbul*. 2023. № 74. P. 19 – 40. P. 24.

²⁹ Nakamoto S. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. URL: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf> (дата звернення: 22.03.2025).

аналогами цінних паперів (акцій), що надають права на участь в управлінні компанією, розподіл дивідендів тощо. NFT (non-fungible tokens, невзаємозамінні токени), як правило, посвідчують певні майнові права по відношенню до індивідуалізованого об'єкта (простими словами NFT можна описати як запис в блокчейні про володіння певним об'єктом із індивідуальними ознаками, наприклад, цифровим зображенням).

Із цього можна зробити висновок, що далеко не всім криптоактивам притаманні функції, подібні до функцій валют, а отже неправильним буде ототожнювати їх із криптовалютами.

На нашу думку, криптовалюта є видовим поняттям по відношенню до криптоактивів, основною ознакою якої є можливість виступати засобом платежу та/або накопичення.

Висновки. Часто право не встигає за розвитком суспільних відносин. Не є виключенням і так звані «криптовідносини»: аналіз законодавства та наукової літератури свідчить про те, що в законодавстві використовуються терміни, схожі за змістом (віртуальні активи, криптовалюта та ін.), що створює складнощі при їхньому розмежуванні.

Якщо проаналізувати судову практику в кримінальних провадженнях щодо кримінальних правопорушень проти власності, то можна спостерігати, що суди часто не до кінця розуміють природу криптоактивів і не розмежовують поняття, що їх позначають, і це, у свою чергу, може призвести до неправильного розуміння природи предмету кримінального правопорушення.

На нашу думку, законодавство України потребує системного доопрацювання для того, щоб привести його у відповідність із законодавством ЄС. Зокрема, у вітчизняному законодавстві повинно бути наведене визначення поняттю «криптоактиви» на основні того визначення, що надано в регламенті MiCA. Окрім того, слід чітко розмежувати поняття «криптоактиви» та «криптовалюта» з урахуванням того, що вони співвідносяться як родо-видові.

Такі зміни є необхідними для дотримання принципу правової визначеності, що сприятиме як підвищенню рівня чіткості закону, так і однозначності його застосування.

На сьогодні слід дійти висновку про таке співвідношення криптермінів (від найбільш широкого до найменш вузького поняття): цифрові речі – віртуальні активи – криптоактиви – криптовалюта. Використання усіх цих термінів по відношенню до предметів кримінальних правопорушень проти «криптовласності» є допустимим. Разом із тим, при кваліфікації відповідних кримінальних правопорушень слід віддавати пріоритет більш вузьким поняттям. Наприклад, при кваліфікації окремих кримінальних правопорушень проти власності, предметом яких є Bitcoin, доцільніше використовувати такі поняття, як «криптовалюта» чи «криптоактив», замість родового «цифрова річ». Адже різноманіття правових титулів, що застосовуються до цифрової речі, може призвести до помилок у кваліфікації чи ускладнити розуміння особою пред'явлених їй підозри чи обвинувачення).

Вважаємо, що в правозастосовній практиці слід уникати використання таких понять, як «криптовалютні кошти», «цифрові активи», «віртуальна валюта», адже відсутність їхнього легального закріплення та визначення може призвести до неправильної оцінки предмета кримінального правопорушення.

Список використаних джерел

1. Triple-A. The State of Global Cryptocurrency Ownership in 2024. URL: <https://www.triple-a.io/cryptocurrency-ownership-data> (дата звернення: 22.03.2025).
2. Українські новини: Глава підрозділу протидії онлайн-шахрайств Кіберполіції Олександр Ульянєнков: про топові шахрайські схеми, російських хакерів, «дропи» та крипту. URL: <https://ukranews.com/ua/interview/3178-nachalnyk-viddiluprotydyi-onlajn-shahrajstv-kiberpolitsiyi-ulyanekov-pro-topovi-shahrajski-shemy> (дата звернення: 22.03.2025).
3. Хавронюк М. І. Щодо [не]відповідності Кримінального кодексу України принципу юридичної визначеності. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2021. Том 8. С. 69–84.

4. Навроцький В. Правова визначеність і забезпечення її реалізації у кримінальному праві України. *Право України*. 2017. № 2. С. 59–67.
5. Панов М. Проблеми формування понятійного апарату юридичної науки: методологічні аспекти. *Вісник Академії правових наук України*. 2003. № 2–3 (33–34). С. 54–67.
6. Панов М. Точність правових норм як необхідна умова якості правотворення. *Юридична техніка: доктринальні основи та проблеми викладання: матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 верес. – 1 жовт. 2015 р.)*. Харків, 2015. С. 12–14.
7. Майданик Р. Цифрова річ як майно та її оборотоздатність. *Цивілістична платформа*. 2025. № 1(4). С. 19–59.
8. Овчаренко А. С. Правове регулювання віртуальних активів та криптовалют в Україні: сучасний стан і перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 4. С. 200–202.
9. Дмитрик О. О. Віртуальні активи і цифрові активи: до питання про співвідношення понять. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 2(17). С. 248–254.
10. Кримінальний кодекс України: Закон № 2341-III від 05.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 22.03.2025).
11. Вирок Оболонського районного суду міста Києва від 10.12.2024 р. у справі № 756/12186/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123696369> (дата звернення: 22.03.2025).
12. Вирок Саратського районного суду Одеської області від 23.10.2024 р. у справі № 513/1179/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122489352> (дата звернення: 22.03.2025).
13. Вирок Новозаводського районного суду міста Чернігова від 19.05.2023 р. в справі № 751/2258/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111080286> (дата звернення: 22.03.2025).
14. Вирок Шевченківського районного суду м. Чернівці від 03.03.2023 р. у справі № 727/1945/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109415131> (дата звернення: 22.03.2025).
15. Текст проєкту нового Кримінального кодексу України. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code> (дата звернення: 22.03.2025).
16. Цивільний кодекс України: Закон № 435-IV від 16.01.2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 22.03.2025).
17. Ісаєв А. Цифрові речі та цифрові гроші за цивільним законодавством України. *Цивілістична платформа*. 2025. № 1(4). С. 167–178.
18. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України № 361-IX від 06.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення: 22.03.2025).

19. Про віртуальні активи: Закон України № 2074-IX від 17.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20> (дата звернення: 22.03.2025).
20. Яроцький В. О. Поняття та види віртуальних активів, що можуть перебувати в обігу за законодавством України. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2023. № 4. Том 34 (73). С. 101–107.
21. Бондаренко О. В. Віртуальні активи: теоретико-правова характеристика. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 623–625.
22. Іванський А. Й. Фінансове право: підручник. 2-ге вид., перероб. та доп. Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2022, 721 с.
23. Рехлицький М. Віртуальні активи: що це таке і навіщо нам їх законодавче регулювання? *Юридична газета онлайн*. 2020. №10 (716) URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/informaciye-pravotelekomunikaciyi/virtualni-aktiv-i-shcho-ce-take-i-navishcho-nam-yih-zakonodavcheregulyuvannya.html> (дата звернення: 22.03.2025).
24. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <https://sum.in.ua/> (дата звернення: 22.03.2025).
25. Steam® Subscriber Agreement. URL: https://store.steampowered.com/subscriber_agreement/english/ (дата звернення: 22.03.2025).
26. Bloomberg: Market for ‘Counter-Strike 2’ Digital Items Hits New High. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-03-07/market-for-counter-strike-2-digital-items-hits-all-time-high> (дата звернення: 22.03.2025).
27. Звернення Верховної Ради України до Європейського Союзу та країн Групи Семи як засновників Міжнародної групи з протидії відмиванню брудних грошей (FATF) щодо посилення боротьби з відмиванням коштів, у тому числі коштів кримінального походження, з фінансуванням тероризму, з фінансовими механізмами, які використовує Російська Федерація для уникнення санкцій та продовження вторгнення на територію України: постанова № 2496-IX від 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-20#Text> (дата звернення: 22.03.2025).
28. Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in crypto-assets, and amending Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 1095/2010 and Directives 2013/36/EU and (EU) 2019/1937. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1114/oj/eng> (дата звернення: 22.03.2025).
29. Durdu M., Üstün Ü. S. Taxation of Crypto Assets: The Example of U.S. Federal Income Tax. *Annales de la Faculté de Droit d'Istanbul*. 2023. № 74. P. 19–40.
30. Nakamoto S. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. URL: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf> (дата звернення: 22.03.2025).

REFERENCES

1. Triple-A. The State of Global Cryptocurrency Ownership in 2024. URL: <https://www.triple-a.io/cryptocurrency-ownership-data> (data zvernennia: 22.03.2025).
2. Ukrainski novyny: Hlava pidrozdilu protydii onlain-shakhraistv Kyberpolitsii Oleksandr Uliianenkov: pro topovi shakhraiski skhemy, rosiiskykh khakeriv, «dropy» ta kryptu. URL: <https://ukranews.com/ua/interview/3178-nachalnyk-viddilu-protydiyi-onlajn-shahrajstv-kiberpolitsiyi-ulyanenkov-pro-topovi-shahraiski-shemy> (data zvernennia: 22.03.2025).
3. Khavroniuk, M. I. (2021). Shchodo [ne]vidpovidnosti Kryminalnoho kodeksu Ukrainy pryntsypu yurydychnoi vyznachenosti. *Naukovi zapysky NaUKMA. Yurydychni nauky*, 8, 69–84 [in Ukrainian].
4. Navrotskyi, V. (2017). Pravova vyznachenist i zabezpechennia yii realizatsii u kryminalnomu pravi Ukrainy. *Pravo Ukrainy*, 2, 59–67 [in Ukrainian].
5. Panov, M. (2003). Problemy formuvannia poniatiinoho aparatu yurydychnoi nauky: metodolohichni aspekty. *Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy*, 2–3(33–34), 54–67 [in Ukrainian].
6. Panov, M. (2015). Tochnist pravovykh norm yak neobkhidna umova yakosti pravotvorennia. *Yurydychna tekhnika: doktrynalni osnovy ta problemy vykladannia: materialy nauk.-prakt. konf. (m. Kharkiv, 30 veres. – 1 zhovt. 2015 r.)*. Kharkiv, 12–14 [in Ukrainian].
7. Maidanyk, R. (2025). Tsyfrova rich yak maino ta yii oborotozdatnist. *Tsyvilistychna platforma*, 1 (4), 19–59 [in Ukrainian].
8. Ovcharenko, A. S. (2020). Pravove rehuliuвання virtualnykh aktyviv ta kryptovaliut v Ukraini: suchasnyi stan i perspektyvy. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 4, 200–202 [in Ukrainian].
9. Dmytryk, O. O. (2021). Virtualni aktyvy i tsyfrovi aktyvy: do pytannia pro spivvidnoshennia poniat. *Pravo ta innovatsiine suspilstvo*, 2 (17), 248–254 [in Ukrainian].
10. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Zakon № 2341-III vid 05.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (data zvernennia: 22.03.2025).
11. Vyrok Obolonskoho raionnoho sudu mista Kyieva vid 10.12.2024 r. u spravi № 756/12186/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123696369> (data zvernennia: 22.03.2025).
12. Vyrok Saratskoho raionnoho sudu Odeskoi oblasti vid 23.10.2024 r. u spravi № 513/1179/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122489352> (data zvernennia: 22.03.2025).
13. Vyrok Novozavodskoho raionnoho sudu mista Chernihova vid 19.05.2023 r. v spravi № 751/2258/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111080286> (data zvernennia: 22.03.2025).
14. Vyrok Shevchenkivskoho raionnoho sudu m. Chernivtsi vid 03.03.2023 r. u spravi № 727/1945/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109415131> (data zvernennia: 22.03.2025).

15. Tekst projektu novoho Kryminalnogo kodeksu Ukrainy. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code> (data zvernennia: 22.03.2025).
16. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon № 435-IV vid 16.01.2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (data zvernennia: 22.03.2025).
17. Isaiev, A. (2025). Tsyfrovi rechi ta tsyfrovi hroshi za tsyvilnym zakonodavstvom Ukrainy. *Tsyvilstychna platforma*, 1 (4), 167–178 [in Ukrainian].
18. Pro zapobihannia ta protydiu lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, finansuvanniu teryzmu ta finansuvanniu rozpovsiudzhennia zbroi masovoho znyshchennia: Zakon Ukrainy № 361-IX vid 06.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (data zvernennia: 22.03.2025).
19. Pro virtualni aktyvy: Zakon Ukrainy № 2074-IX vid 17.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20> (data zvernennia: 22.03.2025).
20. Yarotskyi, V. O. (2023). Poniattia ta vydy virtualnykh aktyviv, shcho mozhut perebuvaty v obihu za zakonodavstvom Ukrainy. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: yurydychni nauky*, 4, 34 (73), 101–107 [in Ukrainian].
21. Bondarenko, O. V. (2023). Virtualni aktyvy: teoretyko-pravova kharakterystyka. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 1, 623–625 [in Ukrainian].
22. Ivanskyi, A. Y. 2022. Finansove pravo. Odesa: Mizhnarodnyi humanitarnyi universytet. 721 p. [in Ukrainian].
23. Rekhlytskyi, M. (2020). Virtualni aktyvy: shcho tse take i navishcho nam yikh zakonodavche rehuliuвання? *Yurydychna hazeta onlain*. 10(716). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/informatsiynopravotelekomunikatsiivirtualni-aktivishcho-ce-take-i-navishcho-nam-yih-zakonodavcheregulyuvannya.html> (data zvernennia: 22.03.2025).
24. Akademichnyi tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy. URL: <https://sum.in.ua/> (data zvernennia: 22.03.2025).
25. Steam® Subscriber Agreement. URL: https://store.steampowered.com/subscriber_agreement/english/ (data zvernennia: 22.03.2025).
26. Bloomberg: Market for ‘Counter-Strike 2’ Digital Items Hits New High. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-03-07/market-for-counter-strike-2-digital-items-hits-all-time-high> (data zvernennia: 22.03.2025).
27. Zvernennia Verkhovnoi Rady Ukrainy do Yevropeiskoho Soiuzu ta krain Hrupy Semi yak zasnovnykiv Mizhnarodnoi hrupy z protydi vidmyvanniu brudnykh hroshei (FATF) shchodo posylennia borotby z vidmyvanniam koshtiv, u tomu chysli koshtiv kryminalnogo pokhodzhennia, z finansuvanniam teryzmu, z finansovymy mekhanizmamy, yaki vykorystovuie Rosiiska Federatsiia dlia unyknennia sanktsii ta prodovzhennia vtornennia na terytorii Ukrainy: postanova № 2496-IX vid 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-20#Text> (data zvernennia: 22.03.2025).

28. Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on markets in crypto-assets, and amending Regulations (EU) No 1093/2010 and (EU) No 1095/2010 and Directives 2013/36/EU and (EU) 2019/1937. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1114/oj/eng> (data zvernennia: 22.03.2025).

29. Durdu, M., Üstün, Ü.S. (2023). Taxation of Crypto Assets: The Example of U.S. Federal Income Tax. *Annales de la Faculté de Droit d'Istanbul*, 74, 19–40.

30. Nakamoto S. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. URL: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf> (data zvernennia: 22.03.2025).

Shchehlakov I. E. Problems of differentiating crypto-terms in the qualification of criminal offenses against property

The article analyzes the problems of differentiating crypto terms used in Ukrainian legislation and law enforcement practice during the qualification of criminal offenses against property. The study examines concepts such as «digital things», «virtual assets», «crypto-assets» and «cryptocurrency». Emphasis is placed on the necessity of adhering to the principle of legal certainty when applying «crypto terminology» in the qualification of criminal offenses against property. It has been determined that the lack of clear definitions and a unified approach to interpreting these terms leads to ambiguity in understanding the nature of the subject of a criminal offense, which may violate the principle of legal certainty. It has been established that judicial practice often demonstrates incorrect use of crypto terminology, for instance, equating crypto-assets with monetary funds or using them synonymously, which contradicts the principle of predictability in law application.

Particular attention is devoted to the relationship between generic and specific concepts within crypto terminology: it is established that «digital things» constitute the broadest category, while «virtual assets», «crypto-assets», and «cryptocurrency» are narrower categories, with cryptocurrency being a type of crypto-asset characterized by features of a payment instrument or a store of value. Legal definitions, as well as generic and specific characteristics of each term, are explored. The European experience, particularly the MiCA Regulation, which provides a clear definition of crypto-assets, is analyzed, highlighting the need to harmonize Ukrainian legislation with it. The conclusion is drawn that, to ensure legal certainty, it is necessary to systematize crypto terminology in Ukrainian legislation. The conclusion has been drawn regarding the necessity of avoiding in criminal law enforcement practice the use of terms without legal definitions, such as «digital assets» or «virtual currency». It is proposed to prioritize narrower terms in the qualification of criminal offenses against property to enhance the predictability of law enforcement, thereby contributing to the effectiveness of criminal law responses to offenses involving crypto-assets.

Key words: digital things; virtual assets; crypto-assets; cryptocurrency; criminal offenses against property.